

економіка. 2013. № 6. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2013_6_81
(дата звернення: 22.11.2019).

4. Пелих І.В. Формування інноваційно-інвестиційного потенціалу аграрних підприємств. *Вісник аграрної науки*. 2010. № 7. С. 79–80.

5. Макаренко П.М., Пілявський В.І. Інноваційно-інвестиційне забезпечення потенціалу стійкого розвитку аграрних підприємств. *Економічний вісник університету*. 2019. Вип. 41. С. 29–35.

Хабінець О.М.

студентка,

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Мельничук А.О.

студентка,

Національний технічний університет України

«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

ОЦІНКА БЮДЖЕТНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ ЗА 2016-2018 РР.

Найважливішою ланкою фінансової системи будь-якої країни виступає сфера публічних фінансів як розгалужена система фінансових відносин між державою, юридичними та фізичними особами з приводу формування і використання грошових доходів і фінансових ресурсів держави та щодо управління і розпорядження державною власністю. Саме підтримання фінансової безпеки публічних фінансів на належному рівні є необхідною умовою для стабільного і ефективного функціонування всієї фінансової системи країни в довгостроковій перспективі.

Бюджетна безпека як важливий фактор соціально-економічного розвитку держави виступає своєрідним індикатором і критерієм

ефективності її бюджетної політики, організації бюджетного процесу та функціонування бюджетної системи в цілому.

Ефективність бюджетної політики слід оцінювати за ступенем виконання нею належних функцій. З огляду на це, ефективність бюджетної політики на сьогодні розглядається, по-перше, з точки зору виконання державного бюджету, по-друге – з точки зору впливу на соціально-економічну ситуацію в країні. Саме раціональне управління борговими ресурсами та цілісна система управління дефіцитом бюджету є основним завданнями для забезпечення ефективної системи бюджетної безпеки держави.

Що стосується виконання Державного бюджету та за останні роки динаміка недовиконання не є позитивною, що можна побачити з таблиці 1.

Таблиця 1

**Динаміка дефіциту Державного бюджету
за 2016-2018 рр., млн. грн.**

Рік	Доходи,	Видатки	Дефіцит/профіцит
2016	616283,2	684883,7	-68600,5
2017	793441,9	839453,0	-46011,1
2018	928114,9	985851,8	-57736,9

Джерело: складено авторами на підставі [1]

Піком дефіциту Державного бюджету виявився 2016 рік з фактичним обсягом дефіциту державного бюджету у 68 600,5 млн грн. Значний дефіцит Державного бюджету 2016 року був зумовлений складною політичною та економічною ситуацією в країні, з урахуванням націоналізації Приватбанку. Проте вже у 2017 році дефіцит значно скоротився, а саме на 22589,4 млн. грн., а у 2018 році його розмір знову збільшився до 57736,9 млн. грн.

Наочно динаміку доходів, видатків та дефіциту Державного бюджету можна відобразити на рисунку 1.

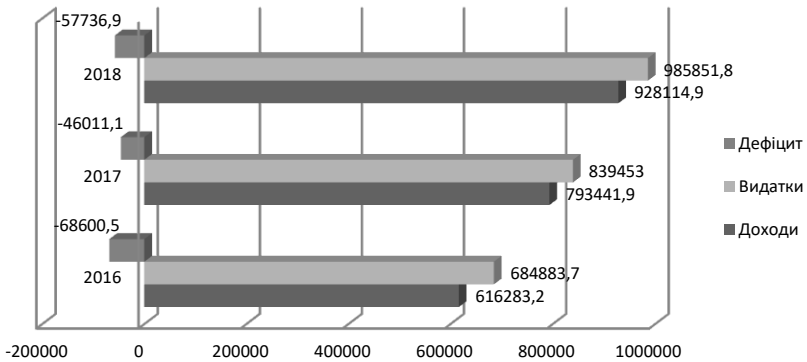

Рис. 1. Динаміка доходів, видатків та дефіциту Державного бюджету за 2016-2018 рр., млн. грн.

Отже за період з 2015 по 2018 роки державний бюджет України жодного разу не був профіцитним.

Головним показником бюджетного дефіциту є його співвідношення до валового внутрішнього продукту. ВВП надає змогу визначати показник дефіциту бюджету як у сумарному значенні, так і у процентах. З таблиці 1.2. видно, що найбільшу частку до ВВП дефіцит державного бюджету займав в 2016 році – 2,9%. Протягом 2017-2018 років питома вага дефіциту у відношенні до ВВП зменшилась до 1,5-1,6%.

Відповідно до Маастрихтського договору дефіцит державного бюджету має становити не більше 3% ВВП країни. Як бачимо, у 2016-2018 рр. цей показник в Україні був нижчим від оптимального значення, що свідчить про позитивні результати у сфері управління бюджетним дефіцитом.

У небезпечній зоні постійно перебуває індикатор відношення обсягу сукупних платежів з обслуговування та погашення державного боргу до доходів державного бюджету. Цей індикатор є чинником, що тривалий час породжує проблеми у сфері державних фінансів і має негативний вплив на бюджетну безпеку. З таблиці

видно, що показник протягом досліджуваного періоду перевищує нормативне значення у 3-7 разів. Це пов'язано з тим, що в Україні наявний великий розмір заборгованості, як зовнішньої, так і внутрішньої. І саме на аналізований період припадає сплата значної кількості взятих позик, а також відсотків за ними.

Таблиця 2

Індикатори бюджетної безпеки України у 2016-2018 рр.

Індикатори	2016	2017	2018	Нормативне значення
Відношення дефіциту/профіциту державного бюджету до ВВП, %	2,9	1,5	1,6	< 3%
Відношення обсягу сукупних платежів з обслуговування та погашення державного боргу до доходів державного бюджету, %	18,1	45,8	25,3	< 6 %
Рівень перерозподілу ВВП через Зведений бюджет України, %	32,8	34,9	33,3	< 30 %
Обсяг трансфертів з державного бюджету до ВВП, %	8,2	9,1	8,4	< 15 %

Джерело: складено авторами на підставі [1; 2]

Рівень перерозподілу ВВП через Зведений бюджет України у 2016-2018 роках перевищує нормативне значення на 3-5%.

Дані наведені в таблиці 2 дають змогу оцінити виконання наступного індикатора – рівня перерозподілу ВВП через зведений бюджет. Рівень перерозподілу ВВП через бюджет відображає обсяг фінансових ресурсів держави, які перерозподіляються через систему державних фінансів, і свідчить про рівень централізації фінансової системи держави. З іншого боку, масштаби перерозподілу ВВП через зведений бюджет є одним з основних факторів, що впливають на темпи економічного розвитку країни.

Так, цей показник у 2016-2018 роках перевищує нормативне значення на 3-5%.

Показник обсягу трансфертів з державного бюджету до ВВП протягом 2016-2018 років становив близько 8-9% і не перевищував порогове значення.

Проаналізовані індикатори свідчать про недостатню стійкість державних фінансів та, як наслідок, загрози фінансовій безпеці, головними причинами чого є зростаючий бюджетний дефіцит і покриття його за рахунок зовнішніх запозичень, низький рівень контролю у фінансово-бюджетній сфері. Основні проблеми бюджетної безпеки зосереджені, насамперед, у сфері управління державним боргом та управління дефіцитом бюджету, що зумовлює необхідність удосконалення як інструментів формування доходів бюджету, так і інструментів управління бюджетними коштами.

Підвищення рівня бюджетної безпеки передбачає прийняття дієвих правових актів та адекватних управлінських рішень щодо бюджетної політики держави. Вжиті заходи мають бути системними і зосереджуватися на визначених ключових проблемах державного та місцевих бюджетів.

Список використаних джерел:

1. Офіційний сайт Державної Казначейської Служби України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.treasury.gov.ua>
2. Офіційний сайт Міністерства фінансів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua>